

Goran Knežević

Uz pedesetu obljetnicu samostalnosti Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Acta stomatologica Croatica 46 godina u službi nastave, struke i znanosti

The 50th Anniversary of School of Dental Medicine, University of Zagreb: Acta stomatologica Croatica - 46 Years in the Service of Education, Profession and Science

Umirovljeni redoviti profesor Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Retired professor, School of Dental Medicine, University of Zagreb

Sažetak

Časopis Acta stomatologica Croatica 46 godina prati nastavnu, znanstvenu i stručnu djelatnost nastavnčkog kadra Stomatološkog fakulteta u Zagrebu i bio je izvorom informacija za sve stomatologe u Republici Hrvatskoj. Svi urednici časopisa bili su iz reda nastavnika Fakulteta, a nastavnici Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu bili su tridesetak godina temeljem opstanka časopisa. Kako je časopis u tome razdoblju bio jedini referentni časopis za područje stomatologije u Hrvatskoj, to je u najvećem dijelu omogućavalo nastavnicima Fakulteta stjecanje potrebnih uvjeta za napredovanja u viša znanstvena i nastavnička zvanja. Pojava časopisa u elektroničkom obliku od 2006. godine omogućila je veću prepoznatljivost časopisa u inozemstvu te dovela do većeg broja radova stranih autora dok je udio domaćih autora smanjen. Autor na kraju upozorava na manju zastupljenost domaćih autora u sadržaju časopisa te zbog veće prepoznatljivosti nacionalne stomatološke misli predlaže aktivnije učešće nastavnika fakulteta bez obzira na činjenicu da im radovi objavljeni u časopisu ne donose odgovarajuće koristi u napredovanjima na Fakultetu.

Zaprimljen: 1. kolovoza 2012.

Prihvaćen: 5. kolovoza 2012.

Adresa za dopisivanje

Umirovljeni redoviti profesor
Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u
Zagrebu prof. dr. sc. Goran Knežević

Ključne riječi

obrazovanje, stomatološko, trajno;
časopisi; godišnjice i posebna događanja

Uvod

U hrvatskoj dentalnoj medicini nekoliko je godina obilježilo nastanak struke, organizirane nastave, izdavačke i znanstvene djelatnosti te cehovskog udruživanja. Sve je počelo 20. prosinca 1903. kada su se u Zboru liječnika Kraljevine Hrvatske i Slavonije sastala deseterica liječnika- zubara i osnovala Zadrugu hrvatskih stomatologa iz koje je zatim nastalo Hrvatsko stomatološko društvo koje se danas može pohvaliti da postoji dulje od stoljeća. Bio je to rezultat spoznaje da je riječ o struci različitoj od medicine i da se u tom smislu treba organizirati struka, a ubrzo i nastavna djelatnost. Godine 1922. u studij medicine uvode se predavanja iz stomatologije i zubarstva, a prvi nastavnik istoimene Katedre bio je Eduard Radošević. Godine 1948. osnovan je Odontološki odsjek Medicinskog fakulteta u Zagrebu, a odlukom Sabora Republike Hrvatske utemeljen je 26. rujna 1962. Stomatološki fakultet kao samostalni član Sveučilišta u Zagrebu (1-5). Osamostaljenjem hrvatske države u listopadu 1991. godine omogućeno je da Hrvatsko stomatološko društvo postane članom Svjetske stomatološke udruge (FDI-ja) i nje-

Introduction

For Croatian dental medicine, several different years marked the emergence of the profession, organized lectures, publishing and scientific activities and affiliated association. It all began on the 20th of December, 1903 when the Doctor Council of Kingdom of Croatia and Slavonia met and ten doctors – dentists decided to found the Croatian Dentist Association from which the Croatian Dental Society emerged, a society that has been in existence for over a hundred years. This was the result of a realization that there is a profession different from medicine and that there should exist a separate profession along with specific education. In the year 1922, dentistry courses were introduced in the medical curriculum with the 1st professor being Eduard Radošević. The Odontology department was founded in 1948 as a part of the School of Medicine. By the decision of the Croatian parliament, the School of Dental Medicine was founded on September the 26th, 1962 as an independent school within the University of Zagreb (1-5). When Croatia gained independence in 1991, it became possible for the Croatian Dental

zina europskog ogranka (ERO-a). Godine 1995. Stomatološki fakultet u Zagrebu i Hrvatsko stomatološko društvo osnivaju Hrvatsku stomatološku komoru koja danas djeluje kao Hrvatska komora dentalne medicine. Dakle, pedeset godina od samostalnosti Fakulteta navršava se 26. rujna 2012., što u odnosu na neka europska učilišta s duljom tradicijom nije osobito značajan jubilej. No svakako zaslužuje pozornost u zemlji s 4,4 milijuna stanovnika koja je tijekom povijesti vrlo često bila područje za koje su se otimali mnogi strani osvajači, u zemlji koja je nakon mnogih ljeta tuđinskoga utjecaja konačno postala neovisna i samostalna država. Trebalo je, naime, cijelo to vrijeme opravdavati razloge svojega postojanja, a nastavnički kadar Fakulteta u tome je bez ikakve dvojbe uspijevao.

Važnost pisane riječi u stomatološkoj struci i znanosti

Hrvatska stomatološka periodika počela je s časopisima *Stomatološki glasnik*, *Paradentozia* i *Folia stomatologica* koji su s prekidima izlazili od 1933. do 1950. Časopis *Acta Stomatologica Croatica* počinje se tiskati 1966. – prvi urednik bio je Zdenko Njemirovski – i od tada neprekidno i redovito izlazi. *Hrvatski stomatološki vjesnik* počinje izlaziti 1993. godine, zatim 1996. postaje glasilo Hrvatske stomatološke komore te se danas tiska pod nazivom *Vjesnik dentalne medicine* i službeno je glasilo Hrvatske komore dentalne medicine (6).

Časopis *Acta Stomatologica Croatica* 46 godina izlazi u nakladi Stomatološkog fakulteta i Hrvatskoga stomatološkog društva i cijelo je to vrijeme bio jedini redoviti, prepoznatljiv stručno-znanstveni list hrvatske stomatologije. Tijekom toga razdoblja samo je jedanput godišnji volumen tiskan u dva dvobroja – 1980. i 1981. – kada su prva dva broja tiskana kao dvobroj. Tiskana su i tri dodatka i to 1986., 1997. i 1998. godine. Stomatološki fakultet, u punome smislu te riječi, bio je nakladnik časopisa jer se njegova redovitost, osim financijskim sredstvima mjerodavnoga ministarstva, osiguravala i novcem Fakulteta, a sadržaj su oblikovali urednici – svi redom nastavnici Stomatološkog fakulteta u Zagrebu. Temeljne tekstove ostvarivali su nastavnici Fakulteta te su u prvih trideset godina bili autori više od 70 posto tiskanih priloga. Ne može se zanemariti ni udjel ostalih autora – bili su to najčešće kolege sa Stomatološkog studija Medicinskog fakulteta u Rijeci i iz drugih centra u Hrvatskoj (Splita i Osijeka), te iz ostalih republika tadašnje državne zajednice. U prvih dvadeset godina među autorima nije bilo stranaca. Oni se postupno pojavljuju s radovima od 1987. do 1996. U tom je razdoblju bilo tiskano 19 članaka stranih autora, najviše u dodatku 1986. godine, a zatim se povremeno pojavljuju i pojedinačni tekstovi. Kako je *Acta Stomatologica Croatica* u prvih trideset godina od osnutka bila jedini referentni časopis u zemlji, to je njezina uloga u stjecanju uvjeta za napredovanje nastavnika Stomatološkog fakulteta u Zagrebu bila odlučujuća. Kao što su se u tom razdoblju u našem časopisu rijetko pojavljivali radovi stranih autora, tako su i radovi naših autora u svijetu bili raritet. Od 1998. časopis se počinje tiskati dvojezično na hrvatskome i engleskome jeziku, što su sjajno prihvatili kolege iz inozemstva, ali je znatno povećana cijena tiskanja. Sljedećih je osam godina udjel stranaca

Society to become a member of the World Dental Federation (FDI) and its European branch (ERO) as well. In 1995, the School of Dental Medicine at the University of Zagreb and the Croatian Dental Society decided to found the Croatian Dental Chamber, today known as the Croatian Chamber of Dental Medicine. September 26th, 2012 will mark the 50th anniversary of the School of Dental Medicine, University of Zagreb which, compared to some European schools, does not represent a major achievement but it clearly deserves attention in a country with only 4.4 million inhabitants and historical turmoil that finally resulted in the country's independence. During these fifty years it was clearly necessary to legitimate our existence as an independent entity, a task that our academic staff achieved with success.

The importance of the written word in dental profession and science

Croatian dental periodicals began with the *Stomatološki glasnik* and *Paradentozia* i *Folia stomatologica* journals which were published between 1933 and 1950 with brief interruptions. The *Acta Stomatologica Croatica* journal was first published in 1966 with the first editor being Zdenko Njemirovski. The journal has continued with the successful publications ever since. *Hrvatski stomatološki vjesnik* journal was first published in 1993 and in 1996 it became a herald for Croatian Dental Chamber. The journal is known today as *Vjesnik dentalne medicine* and it is an official herald for Croatian Dental Chamber (6).

The *Acta Stomatologica Croatica* journal has been published for 46 years with the School of Dental Medicine and Croatian Dental Society acting as publishers. This entire period, the journal was the only regular, recognizable scientific journal of Croatian dentistry. During this time, only once was the yearly journal volume printed in two double issues, in 1980 and in 1981 when the first two issues were printed as a double issue. Three additions were printed as well in the years 1986, 1997 and in 1998. The School of Dental Medicine, in the full sense of the word, was the publisher of the journal since its regularity depended on the funding provided by the School and all the editors were from the School's professor faculty. The basic publications were provided by the academic staff from the School itself and in the first 30 years some 70 publications were made by that group of authors. Other contributing authors included colleagues from the School of Dental Medicine in Rijeka and other dental centers in Croatia (Split and Osijek), along with contributing authors from other member states of the former political union. During the first 20 years of the journal, no foreign authors contributed to published texts. The foreign authors slowly started to contribute during the period between 1987 and 1996. During that period, 19 articles by foreign authors were published. Most of them were published in the additional publication of the 1986 followed by the periodical individual publications. Since *Acta Stomatologica Croatica* was the primary dental journal in the country for the first 30 years since its first publication, it played a major role in academic advancement for all the professors from the School

u sadržaju časopisa postao veći te su tiskani radovi autora iz Njemačke (6), SAD-a (6), Mađarske (3), Bosne i Hercegovine (1), Brazila (1), Litve (1) i Grčke (1), a zasebnim dodacima ili u dodacima u sklopu sadržaja pojedinog broja, pratila su se sva međunarodna zbivanja u stomatološkoj struci i znanosti koja su se tada održavala u Hrvatskoj i na kojima je sudjelovao i znatan broj inozemnih stručnjaka.

Od 2006. godine časopis preuzima mlađa generacija entuzijasta koja je osigurala da se svaki broj može pročitati na internetskim stranicama. Uređeni su također bibliografski podaci od prve godine izlaska pa se oni također mogu pronaći računalnom pretragom, a povećano je i sudjelovanje stranaca u njegovu sadržaju. Nastavnici Fakulteta i dalje se pojavljuju kao autori, ali njihov se broj znatno smanjio te je sada odnos domaćih i stranih autora približno 50 : 50 posto, a u nekim je volumenima (44. i 43.) bio dvostruko veći broj stranih članaka u odnosu prema domaćima. Razumno je postaviti pitanje o uzrocima takva stanja i je li za nezainteresiranost domaćih autora, posebice nastavnika Fakulteta, krivo to što im za reizbor u znanstveno-nastavna zvanja radovi objavljeni u časopisu citiranom u sekundarnim indeksima ne donose potrebnu vrijednost, pa oni svoje tekstove radije šalju časopisima citiranima u CC-u, ili su, pak, radovi domaćih autora zbog slabije kakvoće lošije recenzirani i zbog toga se ne objavljuju (7-10). Konačno se postavlja pitanje je li zadaća časopisa u razvoju hrvatske stomatološke znanosti i struke i dalje aktualna, je li ona zbog sadašnjeg stanja dobila ili izgubila na kakvoći i zanimanju čitatelja? Nesporna je činjenica da je časopis 2002. godine bio tiskan u 1400 primjeraka, a zatim se naklada 2006. smanjuje na 1200 primjeraka, da bi danas iznosila 500. Druga je vrlo važna činjenica da je časopis dostupan na internetskim stranicama, što je prihvatljivije mlađim generacijama stomatologa u nas i u svijetu, pa to vjerojatno opravdava manju nakladu i razlog je za veću globalnu prepoznatljivost i veću zainteresiranost stranih autora da pošalju svoje priloge (11). Odgovoriti tek tako na postavljena pitanja, bez ozbiljne raščlambe, bilo bi površno i izvan akademskih okvira. U povodu pedesete obljetnice Fakulteta ta su pitanja i izvan okvira svečanih događaja kojima će Stomatološki fakultet obilježiti svoj jubilej. No smatram važnim istaknuti da se nastavnički kadar Fakulteta treba ozbiljno zamisliti nad stručnom i znanstvenom prepoznatljivošću hrvatske stomatološke struke i znanosti u jedinom nacionalnom časopisu s tradicijom od gotovo pola stoljeća. Mislim da zastupljenost hrvatske stomatološke misli u nacionalnom časopisu treba unaprijediti i osnažiti, iako to autorima u promaknućima ne donosi osobne koristi. Na taj će način biti više zainteresiranih domaćih čitatelja koji će potražiti časopis na internetskim stranicama, a posebice onih koji su naučili držati knjigu u rukama, osjetiti miris svježeg tiskanog časopisa i draž njegova listanja. Bit će također više autora iz razvijenih zemalja Europe i svijeta koji će željeti predstaviti svoje radove u časopisu. Sljedeći jubilej Fakulteta i časopisa najvjerojatnije će se proslaviti u novim međudržavnim odnosima u kojima će Republika Hrvatska biti jedna od članica Europske unije, nadnacionalne zajednice s populacijom većom od 500 milijuna. U toj zajednici u kojoj će Hrvati činiti manje od jedan posto stanovništva, trajna briga za razvoj domaće znanosti i

of Dental Medicine at the University of Zagreb. Since foreign authors rarely contributed to the journal's publications, Croatian authors were also rarely published in foreign journals. Since 1998, the journal has been published in the Croatian and English language, a change that was widely accepted by the foreign colleagues and a change that substantially increased the cost of publishing. During the next eight years, the published share of foreign authors increased and it included authors from Germany (6), USA (6), Hungary (3), Bosnia and Herzegovina (1), Brazil (1), Lithuania (1) and Greece (1). All the major international events in the field of dentistry taking place in Croatia with international participants were covered within special additions or within the content of particular issue.

Since 2006, the journal has been run by a generation of younger enthusiasts that made it available online. They also sorted out the bibliographical data since the first edition of the journal. The same data can be accessible by computer search. Participation of foreign authors also increased. School's academic staff still contributes to the journal even though the number of their published work diminished and the ratio of domestic to foreign published papers is 50:50. In some volumes (44. and 43.), the number of foreign papers was twice the amount of domestic ones. It is reasonable to ask a question concerning the cause of such situation. Is the disinterest of domestic authors, especially the academic staff, the reason why they do not publish their work in the journal which is cited in secondary index therefore not contributing to their academic progress? They often resort to sending their work to be published in CC cited journals. Sometimes the reason why their work is not being published is that the quality of the work itself is not satisfactory, therefore not a publishing material (7-10). The final question to be asked is whether the journal is still current in the development of Croatian dental science and profession, and whether that same science lost its edge due to lesser reader interest? The undisputed fact is that the journal was published in 1400 copies in 2002, whereas in 2006 there were only 1200 copies, diminishing down to 500 copies today. Another important fact is that the journal is available online making it more acceptable to younger generations of dentists domestically and worldwide. This fact probably explains fewer hard copies and larger global presence that in turn generates more interest in foreign authors to submit their work (11). To answer these questions without deeper analysis would be superficial and beyond academic discussion. These questions are not even appropriate for the 50th anniversary which the school is about to celebrate. The author of this paper believes it is important for the school's academic staff to really think hard about the professional and scientific status of Croatian dental profession as a whole which mirrors the success of one national journal with a half a century of tradition. The author also believes that the representation of the Croatian dental train of thought in a national journal should be improved and empowered even though some authors would not benefit directly from it in their academic careers. In such as way, there will be more domestic readers interested in the journal who will look for it on the internet or by the ways of

struke te za očuvanje tradicije pisane riječi u hrvatskoj stomatologiji bit će temelj stručnih i znanstvenih nacionalnih vrijednosti i jedan od detalja u očuvanju nacionalne svijesti uopće. Sadržajno bogatiji dvojezični časopis, tiskan na hrvatskome i engleskom jeziku tj. na dvama legitimnim jezicima Europske unije, mogao bi i nadalje biti zalog razvoja stomatološke struke i znanosti, a time i nastavničkog kadra Stomatološkog fakulteta u Zagrebu.

Uz najbolje želje svim djelatnicima i studentima Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u povodu njegovog pedesetog rođendana i Uredništvu časopisa *Acta stomatologica Croatica*.

hard copy. There will also be more authors from the developed countries of Europe and the world who will be interested in presenting their work in the journal. The next School and journal's anniversary will probably be celebrated in the new interstate relations where the Republic of Croatia will be a part of the European Union with the inhabitant population of over 500 million. In this community, in which Croatian population will constitute less than one percent, a permanent care for the development of domestic science, profession, the written word will be the foundation of the professional and scientific national values. The bilingual journal printed in Croatian and English language, both legitimate languages of the EU, along with the academic improvement of the School's professional staff.

All the best wishes to the staff and to the students of the School of Dental Medicine in Zagreb in light of the School's 50th birthday and the editorial staff of the *Acta Stomatologica Croatica* journal.

Abstract

Acta Stomatologica Croatica journal has followed lectures, scientific and professional activities of the School of Dental Medicine faculty for 46 years and has been a source of information for all dentists in the Republic of Croatia. All the editors-in-chief were appointed directly from the faculty and were the cornerstone of the journal's survival. Since Acta was the only referent journal of dental medicine in Croatia, it enabled the school's professors to fulfill specific conditions in order to advance to higher professional levels. The emergence of the journal in the electronic form in 2006 enabled its wider acceptance abroad and allowed for more foreign authors to publish their papers whereas the influence of the domestic authors was somewhat reduced. The author of this text points out the fact that domestic authors are not sufficiently represented in the journal. The author also suggests a more active approach by the school teaching staff towards the journal despite the fact that the published papers do not offer the opportunity for academic advancement.

Received: August 1, 2012

Accepted: August 5, 2012

Address for correspondence

Retired professor, School of Dental Medicine, University of Zagreb professor Goran Knežević, PhD

Key words

Education, Dental, Continuing; Periodicals as Topic; Anniversaries and Special Events

References

1. Kaić Z. 65 godina Zadruge hrvatskih stomatologa. *Acta Stomatol Croat.* 1968;3(3):164-8.
2. Kaić Z. Povijest stomatologije u Hrvatskoj do godine 1948. In: Knežević G, editor. *Ljetopis Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1994. p. 8-16.
3. Kaić Z. Stomatološki odjel Medicinskog fakulteta u Zagrebu (1948. – 1962.). In: Knežević G, editor. *Ljetopis Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1994. p. 17-21.
4. Knežević G. Stomatološki fakultet od godine 1962. do 1993. In: Knežević G, editor. *Ljetopis Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1994. p. 22-6.
5. Kaić Z. Razvoj stomatologije u Hrvatskoj. *Acta Stomatol Croat.* 2002;36(1):5-18.
6. Lapter V. Kronologija i značaj jugoslavenske stomatološke periodike (Povodom jubilarnog broja *Acta Stomatologica Croatica*). *Acta Stomatol Croat.* 1986;20(1):7-18.
7. Lapter V, editor. *Bibliografija radova Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1948 – 1988*. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1988.
8. Muretić Ž, editor. *Bibliografija radova Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1948. – 1993*. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1993.
9. Knežević G. 40. obljetnica časopisa *Acta stomatologica Croatica*. *Acta Stomatol Croat.* 2006;40(4):332-5.
10. Borić V, Strujić M. Bibliometrijska analiza *Acta stomatologica Croatica* za razdoblje od godine 1987. do 2006. *Acta Stomatol Croat.* 2006;40(4):336-46.
11. Brkić H, Valentić-Peruzović M, Vodanović M, Illeš D. Početak novog hrvatskog elektroničkog časopisa: *Acta stomatologica Croatica* (Online). *Acta Stomatol Croat.* 2006;40(4):347-55.